

УДК 519.682

Марченко К. – ст. гр. КТ-41

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ПАТЕНТУВАННЯ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Науковий керівник: д.т.н., професор Букетов А.В.

Широке застосування комп'ютерної техніки в різних галузях життєдіяльності людини зробило її невід'ємною складовою будь-якого технологічного процесу.

Те, що комп'ютери та їхні складові є технічними пристроями, які можуть отримувати патентну охорону, не викликає сумніву. А ось з приводу можливості застосування патентної охорони до програмного забезпечення до цього часу не існує однозначної думки.

Розвиток патентної охорони комп'ютерних програм визначено реальною практикою вирішення пов'язаних з цим питань в основних країнах — виробниках зазначеного об'єкта інтелектуальної власності. Незважаючи на те, що при створенні багатьох комп'ютерних програм використовується значний інтелектуальний потенціал країн колишнього Радянського Союзу, Китаю та Індії, головними учасниками та конкурентами на програмному ринку є США та країни Євросоюзу.

Ситуацію, що склалася, найбільше характеризує протистояння розробників програм з «відкритим» та «закритим» вихідними кодами. Один з монополістів на ринку — корпорація Microsoft. За оцінками аналітиків, під управлінням розроблених нею операційних систем працює близько 90% усіх персональних комп'ютерів у світі.

Фахівці Міжнародної мережі відкритого програмного забезпечення (IOSN), яка діє під егідою ООН, вважають, що домінування на ринку комп'ютерних програм з «закритим кодом» поглиблює фатальне відставання країн, що розвиваються, у сфері розвитку та впровадження інформаційних технологій. Як вихід із становища, що склалося, пропонується широке запровадження комп'ютерних програм з «відкритим кодом». Це дасть змогу зробити дешевшим процес ліцензування, а також спрямувати інвестиції в національний IT-сектор.

Але все ж комп'ютерні програми з «відкритим кодом» просуваються на ринку повільніше, ніж комп'ютерні програми з «закритим кодом». Підґрунтя цього явища — патентна охорона комп'ютерних програм з «закритим кодом». Охорона комп'ютерних програм з «відкритим кодом» базується на нормах авторського права. Вихідний код програм захищається законами про авторське право і не дає фінансових переваг програмістам (кодувальникам). У країнах світу існують різні погляди на можливість використання патентної охорони для комп'ютерних програм. Тому найактуальнішим питанням сьогодні є створення однакових умов охорони комп'ютерних програм у різних країнах. Європа, наприклад, зробила спробу привести свої норми патентного права щодо згаданих питань у відповідність з патентним правом основного свого конкурента на ринку - США. Єврокомісією розроблявся проект Директиви ЄЕС «Про патентоздатність винаходів, пов'язаних з комп'ютером». У розумінні членів Єврокомісії, «приведення у відповідність» зовсім не означає перехід на американські стандарти щодо критеріїв патентоздатності (патентуванню підлягає будь-який функціональний (утилітарний) винахід). Питання щодо патентної охорони комп'ютерних програм у Європі залишилося остаточно невирішеним, але, без сумніву, лише на деякий час. На прикладі Європи можна зазначити, що правова ситуація у світі стосовно охорони комп'ютерних програм розвивається у напрямі більш широкого використання норм патентного права.